

NASIENRIGLYNE

EKSAMEN		NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT	
GRAAD		12	
DATUM		MEI/JUNIE 2025	
VAK		REKENINGKUNDE	
VRAESTEL		1	
PUNTETOTAAL		150	
TYDSDUUR (URE)		2	
AANTAL BLADSYE		12	

SOUTH AFRICAN COMPREHENSIVE ASSESSMENT INSTITUTE
SUID-AFRIKAANSE KOMPREENSIEWE ASSESSERINGSINSTITUUT

FINAAL GOEDGEKEURDE NASIENRIGLYNE

VERGADERINGSDATUM	
UMALUSI-MODERATOR	
HOOFNASIENER	
INTERNE MODERATOR	

NASIENRIGLYNE

1. Penalisering vir vreemde items word slegs toegepas indien die kandidaat nie punte elders in die vraag vir daardie item verloor nie (geen penalisering vir vreemde items wat verkeerd geplaas is nie). Geen dubbele penalisering word toegepas nie.
2. Volpunte vir korrekte antwoord. As die antwoord verkeerd is, merk die bewerkings wat aangedui is.
3. As 'n vooraansuiweringssyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die deelpunt toe vir die bewerking vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie).
4. Tensy anders aangedui, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer oorweeg word om die punt toe te ken.
Indien geen + of – teken of hakie verskaf word nie, aanvaar dat die syfer positief is.
5. Waar aangedui, kan deelpunte toegeken word om te onderskei tussen verskille in die gehalte van antwoorde van kandidate.
6. Waar penalisering toegepas word, kan die finale punt vir daardie gedeelte van die vraag nie negatief wees nie.
7. Waar metodepunte toegeken word vir die bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die antwoord ondersoek voordat die punt toegeken word.
8. By die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat gedeeltelik verkeerd is nie.
9. Kodes: f=vreemde item; p=plasing/aanbieding.

VRAAG 1: STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE EN NOTAS BY DIE FINANSIËLE STATE
(55 punte; 45 minute)

1.1.1 ALHAVI BPK.
NOTAS BY DIE FINANSIËLE STATE VIR DIE JAAR GEËINDIG
30 SEPTEMBER 2024

BEHOUE INKOMSTE

Saldo op 1 Oktober 2023	149 830
Netto wins na belasting <i>balanserende syfer</i>	912 500 ✓
Terugkoop van aandele	(233 580)
Gewone aandele dividende	(700 000) ✓
Tussentyd	340 000 ✓
Finaal (800 000 x 0,45)	360 000 ✓✓
Saldo op 30 September 2024	128 750 ✓

6

6

1.1.2 Verwys na inligting D. Bereken die voorraad voorhande op 30 September 2024 en handelsvoorraadtekort/surplus.

$$\begin{aligned} \text{Eindvoorraad} &= 12 + (100 + 131 + 20) - 3 - 238 \\ &= 22 \checkmark \checkmark \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \therefore (20 \times 18\,000) + (2 \times 11\,675) \\ &= 360\,000 \checkmark + 23\,350 \checkmark \checkmark \\ &= 383\,350 \checkmark \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{HV tekort} &= 389\,900 \checkmark - 383\,350 \checkmark \\ &= 6\,550 \checkmark \end{aligned}$$

9

9

**1.1.2 ALHAVI BPK.
STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE VIR DIE JAAR GEËINDIG
30 SEPTEMBER 2024**

Verkope			8 060 660 ✓
Koste van verkope $(8\,060\,660 + 948\,430) \times \frac{100}{180}$	Een deel korrek		(5 005 050) ✓
Bruto wins	Een deel korrek, KvV moet afgetrek word	5	3 055 610 ✓
Ander bedryfsinkomste			170 172 ✓
Huurinkomste $(173\,230 + 10\,200 - 14\,110) \div 13$	Een deel korrek		169 320 ✓
Voorsiening vir oninbare skuld aansuiwering $(6\,344 - 5\,492)$	Een deel korrek		852 ✓
Bruto bedryfsinkomste	Bewerking	9	3 225 782 ✓
Bedryfsuitgawes	Bewerking		(1 985 907) ✓
Salarisse en lone			621 418
Diverse uitgawes			219 990
Direkteursfooie $(637\,490 - 13\,010)$	Een deel korrek		624 480 ✓
Waardevermindering $(211\,242 - 10\,710 + 9\,520 - 1\,190)$	Een deel korrek		210 052 ✓
Oudit fooie $(39\,100 + 12\,325)$			51 425 ✓
Herstelwerk $(170\,000 + 10\,200)$			180 200 ✓
Verpakkingsmateriaal			16 830 ✓✓
Advertensies $(34\,998 + 2\,964) \div 11 = 3\,230 - 266$	Een deel korrek		37 962 ✓
Handelsvoorraadtekort			6 550 ✓
Verlies agv diefstal $(47\,600 - 30\,600)$	Een deel korrek		17 000 ✓
Bedryfswins	Bewerking	21	1 239 875 ✓
Rente-inkomste	Balanserende syfer		77 649 ✓
Netto wins voor rente-uitgawe	Bewerking		1 317 524 ✓
Rente uitgawe			(67 524)
Netto wins voor belasting	Bewerking		1 250 000 ✓
Inkomstebelasting $(912\,500 \times \frac{27}{73})$			(337 500) ✓
Netto wins na belasting	sien 1.1.1	5	912 500 ✓

-1 vir vreemde items. Maksimum van -2.

TOTALE PUNTE
55
55

40
40

VRAAG 2: KONTANTVLOEISTAAT EN FINANSIËLE AANWYSERS

(45 punte; 35 minute)

2.1

2.1.1	Uitvoerende direkteure ✓
2.1.2	Eksterne ouditeure ✓
2.1.3	Aandeehouers ✓
2.1.4	Interne ouditeure ✓

4
4

2.2 OCTONAUTS BPK.

2.2.1 GEWONE AANDELEKAPITAAL

GEMAGTIGDE AANDELEKAPITAAL
1 020 000 gewone aandele

UITGEREKTE AANDELEKAPITAAL		
765 000	Gewone aandele op 1 Mei 2024	4 182 000 ✓
127 500	Uitgereik op 1 Januarie 2025 teen R5 elk	637 500 ✓✓
(59 500)	Terugkoop van aandele op 30 April 2025 teen R5,40 ✓✓ $\left[\frac{4\,498\,200}{765\,000 + 127\,500 - 59\,500} = R5,40 \right]$ Moenie R371 875 aanvaar nie	(321 300) ✓
833 000 ✓	Gewone aandele op 30 April 2025	4 498 200

7
7

2.2.2 OCTONAUTS BPK.

KONTANTVLOEISTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 APRIL 2025

KONTANTVLOEI UIT BEDRYFSAKTIWITEITE		
Kontant gegeneer uit bedrywighede		
Rente betaal		
Dividende betaal(102 000✓ + 76 500✓ ☒ bedrag tussen hakies		* (178 500) ☒
Inkomstebelasting betaal(2 040✓ + 159 605✓ – 10 030✓) omkeer van tekens bedrag tussen hakies	8	* (151 615) ☒
KONTANTVLOEI UIT BELEGGINGSAKTIWITEITE		
Aankope van vaste bates(5 250 450✓ + 272 000✓ + 275 400✓ – 4 228 750✓) omkeer van tekens		* (1 569 100) ☒
*Opbrengs met verkoop van bates✓		* 275 400✓
Verandering in beleggings	7	68 000
KONTANTVLOEI UIT FINANSIERINGSAKTIWITEITE		
Opbrengs van aandele uitgereik		
Terugkoop van aandele		(371 875)
Verandering in nie-bedryfslaste(837 250 – 382 500) ✓	2	* 454 750✓
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE		* 73 100 ☒
Kontant en kontantekwivalente aan die begin van die jaar (2 125 – 55 335)		* (53 210) ✓✓
Kontant en kontantekwivalente aan die einde van die jaar	3	19 890

20
20

2.2.3

<p>a) Bereken die skuld-ekwiteitverhouding. $837\,250 \checkmark : (4\,498\,200 \checkmark + 227\,801 \checkmark)$ $0,2 : 1 \checkmark$ een deel korrek</p>

4
4

b) Bereken die persentasie bedryfswins op verkope.
 $\frac{592\,450}{7\,354\,200} \times 100 = 8,1\%$ een deel korrek met % teken

3
3

c) Bereken die dividend per aandeel (DPA) van 'n aandeelhouer wat dieselfde aantal aandele vir die hele finansiële tydperk besit het.

$\left(\frac{142\,800}{765\,000 + 127\,500} \times 100 \right) + 10 \text{ sent} = 26 \text{ sent}$ een deel korrek
 of 892 500 twee punte
 16 sent drie punte

5
5

2.2.4

Dink jy die besigheid het sy kontantvloei verantwoordelik bestuur? Haal syfers aan om jou antwoord te staaf.

Ja, die oortrokke banksaldo van R55 335 het aan die einde van die jaar verander na 'n gunstige banksaldo van R19 890.

Alternatief VIR TWEE PUNTE:

- Opbrengs uit bateverkope, R275 400
- Addisionele aandele uitgereik R637 500
- Addisionele lening verkry, R454 750

2
2

TOTALE PUNTE
45
45

VRAAG 3: FINANSIËLE AANWYSERS EN INTERPRETASIE (30 punte; 25 minute)

3.1 MOTOWN BPK. en AMELIA BEDELIA BPK.

3.1.1 AANKOOP VAN AANDELE

(a) Verduidelik hoekom direkteure in die prys van hul maatskappye se aandele op die JSE moet belangstel.

Enige EEN geldige opmerking ✓ een punt vir gedeeltelike of onvolledige antwoord

Antwoorde vir 1 punt:

- Dit toon publieke vertroue in die maatskappy.
- Dit kan vergelyk word met ander maatskappye / 'n eksterne aanwyser.
- Aandeehouers sal kapitaalgroei op hul belegging wil hê.
- Direkteure sal beoordeel word op grond van die prestasie van die aandele aangesien dit die prestasie van die maatskappy weerspieël.

1
1

(b) Bereken die aantal bykomende aandele in MOTOWN BPK. wat Ella kon koop op die JSE in 2024.

Berekeninge	Antwoord
R587 993,50 ÷ R11,75	50 042 aandele ✓ ☒ een deel korrek

2
2

(c) Lewer kommentaar op die prys wat Ella vir hierdie aandele betaal het en gee TWEE redes waarom sy dalk tevrede was om hierdie prys te betaal.

Vergelyk prys betaal met NBW   Syfers   Redes

MOTOWN BPK:JSE-prys oorskry NBW ✓ met 426 sent ✓ (R11,76 – R7,50)

Redes (enige 2 redes): 2 x ✓✓✓✓

- JSE-prys weerspieël die openbare vraag na die aandele
- Potensiaal vir hoë opbrengste in die toekoms

6
6

3.1.2 DIVIDENDE EN VERDIENSTE

(a) Volgens die dividenduitbetalingskoers, verduidelik watter maatskappy is meer waarskynlik om uit te brei volgens jou mening.

Dividend-uitbetalingsbeleid

MOTOWN BPK: $\frac{91}{136} \times 100 = 66,9\%$ ✓✓

AMELIA BEDELIA BPK: $\frac{112}{116} \times 100 = 96,6\%$ ✓✓

MOTOWN BPK ✓ behou meer winste ✓ om uit te brei.

(b) Vergelyk en lewer kommentaar op die persentasie opbrengs op ekwiteit wat deur ELKE maatskappy verdien word. Haal syfers aan.

MOTOWN BPK verdien 6,2% ✓ **Ken twee punte toe vir die verskil 12%**

AMELIA BEDELIA BPK verdien 18,2% ✓

Vergelyk met rentekoers van beleggings (6,5%) ✓

Aandeehouers in AMELIA BEDELIA BPK sal meer tevrede wees aangesien die opbrengs hoër is as alternatiewe beleggings. ✓

(c) Ella voel dat die verdienste per aandeel van AMELIA BEDELIA BPK baie beter is as dié van MOTOWN BPK. Verduidelik hoekom sy so voel. Haal syfers of berekeninge aan.

Haal VPA van AMELIA BEDELIA BPK 116 sent aan ✓

Haal VPA van MOTOWN LTD 136 sent aan ✓

Vergelyk VPA van beide maatskappye met: aandeelprys OF met aantal aandele besit OF % OOGAK OF Netto Wins ✓

Identifiseer syfers vir enige vergelyking hieronder ✓✓

AMELIA BEDELIA BPK	MOTOWN BPK
Koste van aandele is laag (markwaarde R5,60 of NBW R4,45)	Die koste van aandele is hoog (markwaarde R11,76 of NBW van R7,50)
VPA word op 2 002 000 aandele verdien	VPA word op 812 000 aandele verdien
% OOGAK is 18,2%	% OOGAK is 6,2%
NW na belasting is R 4 222 400 (3 640 000 x 116c)	NW na belasting is R 2 360 960 (1 736 000 x 136c)

6
6

4
4

5
5

3.1.3 Ella Bella voel dat AMELIA BEDELIA Bpk. die lening so gou moontlik moet terugbetaal. Verduidelik wat jy vir haar sal sê. Gee TWEE finansiële aanwysers (met syfers) om jou mening te staaf.

Finansiële aanwyser met syfers Verduideliking

Skuld-ekwiteitverhouding is 0,7 : 1 ✓
 OOGKA is 15,1% ✓

Finansiële risiko is hoog. ✓ Maak staat op lenings.
 Positief gerat ✓, OOGAK teen 15,1% is meer as rente op lening teen 12% ✓.
 Fondse word doeltreffend aangewend en is nie verplig om lening so gou moontlik terug te betaal nie. ✓

6

Totale punte
30
30

VRAAG 4: OUDITVERSLAG EN KORPORATIEWE BESTUUR

(20 punte; 15 minute)

4.1 OUDITVERSLAG

4.1.1	<p>Aan wie is die ouditverslag gerig en hoekom?</p> <p>Aandeehouer✓ want hulle is die eienaars✓ van die maatskappy.</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <hr/> <p style="text-align: center;">2</p>
4.1.2	<p>Wie moet verseker dat die finansiële state opgestel en by die algemene jaarvergadering aangebied word?</p> <p>Direkteure / Bestuur / HUB / finansiële hoof✓</p>	<p style="text-align: center;">1</p> <hr/> <p style="text-align: center;">1</p>
4.1.3	<p>Watter soort ouditverslag is gegee? Bewys jou antwoord deur uit die ouditverslag aan te haal.</p> <p>Ongekwalfiseerd✓</p> <p>"die jaarlikse finansiële state 'n redelike weergawe, in alle wesentliche aspekte" ✓✓</p>	<p style="text-align: center;">3</p> <hr/> <p style="text-align: center;">3</p>
4.1.4	<p>Verduidelik waarom die onafhanklike ouditeure na bladsye 10 – 30 in die verslag verwys het.</p> <p>Enige geldige verduideliking✓✓ Deelpunte vir onduidelike / onvolledige antwoorde</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ouditeure is slegs verantwoordelik vir dele / sekere bladsye van die jaarverslag. • Hulle is nie aanspreeklik vir die ander inligting in die jaarverslae nie. • Finansiële state op bladsye 10 –30 is geaudit/ nagegaan. • Bykomende inligting, soos korporatiewe maatskaplike beleggingsake, word nie geaudit nie. <p>Moenie steekproefneming as rede aanvaar nie.</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <hr/> <p style="text-align: center;">2</p>
4.1.5	<p>Waarvoor staan die afkorting IFRS?</p> <p>Internasionale Finansiële Verslagdoeningstandaarde✓</p>	<p style="text-align: center;">1</p> <hr/> <p style="text-align: center;">1</p>

4.2.1 Verskaf TWEE moontlike redes waarom die HUB beboet is, en nie die maatskappy nie.

TWEE geldige en verskillende punte ✓✓✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike antwoorde

- Is die hoof uitvoerende beamppte van die maatskappy.
- Lei maatskappy se praktyke en prosedures.
- Hou toesig oor maatskappy se bedrywighede.
- Kommunikasie tussen direksie en ander uitvoerende beamptes.
- Neem belangrike besluite wat die maatskappy se beeld beïnvloed.

4
4

4.2.2 Verskaf TWEE redes waarom die JSE hierdie aksie geneem het.

TWEE geldige en verskillende punte ✓✓✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike antwoorde

- Hulle sal nie die publiek mislei nie aangesien dit hul plig is om te verseker dat gesonde sakebestuurspraktyke in plek is / wil nie twyfel oor hul bedrywighede skep nie.
- Sal enige regstappe teen die JSE vir misleiding van aandeelhouers wil vermy / Reputasie van JSE kan twyfelagtig word.
- JSE is 'n noodsaaklike organisasie in die fasilitering van kapitaalfondse wat die ekonomie stimuleer / lei tot werkskepping / publiek maak staat op geloofwaardige inligting. JSE ding mee met internasionale aandelemarkte / moet hul aktiwiteite bewaak / verseker nakoming van reëls en regulasies.

4
4

4.2.3 Identifiseer EEN ander party (belanghebbende) wat ook verantwoordelik kan wees vir hierdie situasie. Verskaf 'n rede.

EEN geldige party ✓ Rede ✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike antwoorde

- Direksie: Speel 'n toesighoudende rol / hou toesig oor korporatiewe aktiwiteite en assessee prestasie / kyk na aandeelhouers se belange.
- HFB (Hoof finansiële beamppte): Bestuur die finansiële aksies van die maatskappy / hou toesig oor alle aspekte van sy finansiële sukses.
- Oudit- en risikokomitee: Monitoring van die finansiële verslagdoeningsprosesse / die nakomingsprosesse / die prestasie van ouditeure / toesig oor die ouditprogram.

3
3

TOTALE PUNTE
20
20